

Airikintie

Lukiessani ystäväni Kustaa Vilkun edelläjulkaistun *kihlakuntaa* käsittelevän artikkelin käsikirjoitusta palautti se mieleen monet kysymykset, joita manalle menneen opettajani ja ystäväni J. J. MIKKOLAN kanssa olimme usein pohtineet milloin suullisesti, milloin kirjetietä vieläpä muutamaa päivää ennen hänen täältä lähtönsä. En tiedä kenenkään muinaistutkijan ja kielentutkijan sellaisella hartaudella, kiinteydellä ja nöyryydellä ikäänkuin pureutuneen kiinni asutusongelmiemme vaikeimpiin pulmakysymyksiin kuin hänen. *Kihlakunta* -sana ja -käsite oli niitä, jotka alituisesti palasivat hänen valokeilaansa. Mikkola ihmetteli näiden meillä kahtaalla tavattavan *kihlakunta* -ryhmän esiintymistä: kaukana Karjalassa olevia karjalaisia, Laatokan-karjalaisia, ortodoksisen kirkon vaikutuksen alaisia kihlakuntia, joista läntisin, Savilahden I. Savolahden k., oli Mikkelin ympäristössä astikka, ja toisaalta Vakka-Suomen rannoille reliktinä pysähtyneitä kivettymiä 'yhteisomistuksessa ollutta kirkkovenettä' merkinneessä vanhassa kustavilaisessa *kihlakunta* -nimityksessä. Mutta huomioni kiintyi toiseenkin muinaiskäsitteeseen Vilkun kirjoituksessa, *eriksgataniin*, joka sekin toi elävästi mieleen sen nuoren vilkkouden ja lämpimän myötätunnon, jota Mikkola erikoisella tavallaan kykeni osoittamaan toisten tutkimusharrastuksille. Muistan, millä innolla hän kiiruhti lähettämään luettavakseni yhteisen ystävän AULIS OJAN artikkelin »Varsinais-Suomen takamaan tarulinnoista» (Turun Hist. Ark. IX, 1945), lähetti ja pyysi palauttamaan omine huomioineni. Luin, ja pian saimme suullisestikin pohtia sen herättämiä ajatuksia ja näköaloja. Minua hämmästytti erikoisesti Ojan kuvaus eräästä »ikivanhasta *Airikintiestä*» (tunnettu myös Huovintien nimellä), joka johti Turun Aurajoen suusta Paattisten Ikkalan muinaislinnan kautta Yläneelle ja edelleen Kokemäelle. Mitä saattoi olla tuon merkilliseltä kuulostavan Airikintien takana?

Eikö nimen alkuosa aikaisemmista OJANSUUN epäilyksistä huolimatta (Suom. paikannimitutk. 10, 13) sittenkin Saxénin kannan mukaisesti edustanut *Erik* -nimen hyvin vanhaa muinaisruotsalaista *Airik* -muotoa ja *Airikintie* tässä siis vastannut jokseenkin sitä, mitä ruotsin *eriksgatan* -käsitteellä on varsinaisesti alkuaan tarkoitettu? Mikkola myös oli kiinnittänyt huomionsa tähän nimeen, oli siitä ihmeissään ja saattoi yhtyä sen minussa herättämiin ajatuksiin. Epäilin, eikö Ojakin ollut tullut ajatelleeksi tätä mahdollisuutta, ja tavatessani sainkin kuulla, että hän oli ollut samassa aavistuksessa, mutta että koko ajatus oli lyöty leikiksi, koska se kielellisesti ei muka ollut mahdollista. Olen katsonut uudelleen, mitä Ojansuu asiasta on kirjoittanut, ja huomannut, että hänkin loppujen

lopuksi katsoo Saxénin »mahdollisesti osuneen oikeaan» pitäessään Airikki -muotoa lähtömuotona paikannimille, joita hän oli artikkelissaan käsitellyt, mutta olevan silti eri asia, olisiko sillä mitään tekemistä Erik -nimen vanhemman asun kanssa. Luulen, että jos tämä Airikintie olisi ollut Ojansuun eläessä jo tunnettu, hän olisi sanottavansa sanonutkin toisin. Merkillistä on, että tämä Eerikin vanhempaa nimimuotoa edellyttävä Airikki on talojen nimenä melkoisen laajalla alueella lounaisosassa maata (Mynämäessä, Mietoisissa, Nousiaisissa, Perniössä, Perttelissä ja Lohjalla, jossa vanha Airikin talo on jo varhain yhdistetty Vaanilan kartanoon). Siitä päättäen nimi on ollut henkilönnimenä tunnettu ja käytännössä tässä osassa maata jo hyvin varhain. Mitä historiallisia tosiasioita taas Airikintien taakse saattaa kätkeytyä, sen saattanee vasta myöhempi tutkimus täysin oivaltaa.

TOIVO KAUKORANTA